

УДК 378.147

Гончар О.В.

доктор мистецтвознавства,
Харківська державна
академія дизайну і мистецтв

МОВНОСТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДЕННЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ В ГАЛУЗІ ДИЗАЙНУ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ

Гончар О.В. Мовностилістичні особливості викладення наукових досліджень в галузі дизайну англійською мовою. У статті виокремлено мовностилістичні особливості викладення наукових досліджень зі спеціальності «дизайн» англійською мовою, надано рекомендації, що спрямовані на полегшення роботи молодих українських науковців, дизайнерів, перекладачів та редакторів наукових видань, які працюють в галузі мистецтва. В роботі підкреслюється, що при викладі результатів наукових досліджень англійською мовою слід додержуватися стилістичних норм тієї мови, на якій вони презентуються, навіть якщо це потребує реструктурування україномовного матеріалу або використання інших синтаксичних конструкцій.

Ключові слова: наукові дослідження, дизайн, англійська мова, вимоги, стилістика.

Гончар Е.В. Лингвостиллистические особенности оформления научных исследований в области дизайна на английском языке. В статье выделены особенности лингвостиллистических изложений научных исследований по специальности «дизайн» на английском языке, даны рекомендации, направленные на облегчение работы молодых украинских ученых, дизайнеров, переводчиков и редакторов научных изданий, которые работают в области искусства. В работе подчеркивается, что при изложении результатов научных исследований на английском языке следует придерживаться стилистических норм того языка, на котором они представляются, даже если это требует реструктурирования украиноязычного материала или использования других синтаксических конструкций.

Ключевые слова: научные исследования, дизайн, английский язык, требования, стилістика.

Gonchar O.V. English linguastylisic features of the scientific research presentation in the field of design. The article singles out particular linguastylisic features of the scientific research presentation in specialty of «design» in English, the recommendations that aim to facilitate

the work of young Ukrainian scientists, designers, translators and editors of scientific publications who work in the sphere of art. The paper emphasizes that the presentation of the research results in English should meet the stylistic norms of the language in which they are presented, even if it requires restructuring of the Ukrainian-language material or use of the other syntactic constructions.

Keywords: scientific research, design, the English language, requirements, stylistics.

Постановка проблеми. Значення англійської мови, як мови міжнародного спілкування, в сучасному світі важко переоцінити. Загалом, політичне, економічне, наукове, спортивне та художнє життя всього світу плине англійською мовою. Англійська визначена офіційною і робочою мовою Організації Об'єднаних Націй. Англійська стала необхідним інструментом різноманітних самітів і зустрічей глав держав, переговорів і дебатів, наукових конференцій, міжнародних виставок та дизайнерських форумів. Адже вивчення світового досвіду, обмін інформацією та науковими досягненнями відбувається лише з використанням англійської мови. Сьогодні знання англійської мови вже не є розкішшю, а гострою потребою конкурентоспроможного фахівця, тому що саме вона є своєрідним вікном у світ нових можливостей, ключем до подальшої самоосвіти та самовдосконалення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Безсумнівно, діапазон поширення англійської мови в сучасному світі настільки великий, що ця мова не може бути ідентичною у різних областях. Незважаючи на різноманітні її варіанти і наявність специфічних особливостей для кожної національності, англійська мова залишається лідером на нашій земній кулі.

Отже, очевидною потребою стала поява **наукометричної бази даних, тобто** бібліографічної і реферативної бази даних з інструментами для відстеження цитованості статей, опублікованих у наукових виданнях, що сприяє ефективності міжнародної наукової взаємодії, взаємообміну науковими досягненнями та новаціями.

Згідно із наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 17.10.2012 № 1112 «Про опублікування результатів дисертацій на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук» із 1 січня 2013 року серед вимог для здобуття наукового ступеня передбачено обов'язкові публікації в іноземних фахових виданнях або виданнях України, що внесені до реєстру міжнародних наукометричних баз. Таким чином, згідно із зазначеними вимогами на здобуття ступеня доктора наук необхідно мати не менше чотирьох публікацій, а для кандидата наук – не менше однієї. До того ж, зазначмо, що відповідно до підпункту 2.9 пункту 2 Порядку формування Переліку наукових фахових видань України до Переліку наукових фахових видань України включаються друковані (електронні) наукові фахові видання за умови наявності статей англійською мовою на веб-сторінці видання.

Таким чином, **мета статті** полягає у виокремленні мовностилістичних особливостей викладення

Надійшла до редакції 15.05.2013

та оформлення наукових досліджень зі спеціальності «дизайн» англійською мовою, надано рекомендації, що спрямовані на полегшення роботи молодих українських науковців, дизайнерів, перекладачів та редакторів наукових видань в галузі мистецтва.

Основні результати дослідження. Оскільки наукова стаття є частиною великої роботи щодо пошуку наукової істини, її мові і стилю слід приділяти дуже серйозну увагу. Адже її мовностилістична культура найкраще рефлектує загальний рівень досвідченості, культури та академічного етикету автора.

Зазначмо, що в науковому стилі вже склалися певні традиції та ознаки, які слід враховувати при викладенні матеріалу наукових розвідок різними мовами, зокрема англійською. Звернемося до деяких установлених особливостей детальніше.

Відомо, що згідно наказу ВАК України № 178 від 04 квітня 2000 р. зі змінами внесеними наказами ВАК України від 07.04.2004 № 211 від 07.07.2008 № 437, наукова стаття повинна містити такі необхідні елементи:

- постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями;
- аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор, виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття;
- формулювання цілей статті (постановка завдання);
- виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів;
- висновки з цього дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку.

Так, при перекладі наукової статті на англійську мову фахівцю в галузі дизайну треба визначитися із презентацією структури. У тексті це завдання можна реалізувати за допомогою спеціально встановлених словосполучень (Таблиця 1). Зазначмо, що в англомовних наукових статтях, як правило, приділяють увагу висловленню подяки, хто зробив свій внесок у дослідження, але не може бути внесений до списку авторів (структурний елемент статті – Acknowledgements). Обов'язковим також є висвітлення питань чи напрямів подальших наукових розвідок (Final Conclusions).

У якості допомоги молодим науковцям та дизайнерам, які тільки починають свій науковий шлях, наведемо деякі приклади певною мірою усталених форм згідно мети висловлювання (Таблиця 2).

Писемна наукова мова має певні стилістичні особливості. Об'єктивність викладу матеріалу є основною її стилістичною рисою. Відзначмо, що стиль писемної української мови у наукових працях дизайнерської тематики – це безособовий монолог, що рефлектується у викладі наукового матеріалу від третьої особи або за допомогою пасивних конструкцій, в яких присудком є дієслово в пасивно-зворотній формі. В англомовних наукових працях, навпаки, якщо нема обов'язкових вимог редколегії видання, не рекомендується писати про себе «the authors», тому що ця форма є неоднозначною, а використовувати займенники «we», «I» або вирази: «in this study\ our results\ in our opinion» (якщо мова йдеться про саме Ваші наукові здобутки), «that study» (якщо ці результати вже були оприлюднені Вами раніше), «those authors» (якщо Ви посилаєтесь на автора або авторів публікації, що цитується).

Також частою стилістичною помилкою є перевантаження роботи надмірною кількістю вставних слів або зайвими фрагментами, що є притаманними більшості авторів україномовних наукових робіт. Наприклад, не треба зовсім перекладати такі «пусті» фрагменти, як «відомо, загальновідомо, цікаво, слід відзначити», тобто «*It is well-known that ... \ it is of interest to note that ... X – не є коректними для стилістики англійської мови.*

Для дизайнера велике значення набуває використання графіків, діаграм, рисунків, схем, креслень, фотографій та інших ілюстрацій або таблиць. При оформленні ілюстрації підпис під нею звичайно має чотири основні елементи, а саме:

- найменування графічного сюжету, що позначається скороченим словом «Рис. 4.6.» \ “Fig 4.6”, порядковий номер ілюстрації вказується без знаку номера арабськими цифрами (см. таблицю 3);
- тематичний заголовок ілюстрації, що містить текст із якомога стислою характеристикою зображеного.

При презентації цього матеріалу іноземною (англійською) мовою необхідно звернути увагу на використання точки в англійському тексті замість коми в українському варіанті позначення десяткового дробу (наприклад: h=2.15). Важливо використовувати правильну назву ілюстрації (наприклад: bar chart, flow chart, pie chart, organizational chart\ organigram, line graph, drawing, map, table, etc.). Корисними можуть стати такі фрази-звернення до ілюстрації: *As Table 3 shows, there is a significant difference ...* (Як показано на таблиці 3, існує велика різниця між...); *The pie chart*

Таблиця 1

Назва елементів українською мовою	Англомовний еквівалент
Постановка проблеми	Introduction
Аналіз останніх досліджень і публікацій	Scientific background
Формулювання цілей статті	Research objectives
Методи дослідження	Methods
Основні результати дослідження	Results and discussions.
Висновки	Conclusion
Список використаних джерел	Cited Works\
Анотація, ключові слова	Abstract, keywords

Таблиця 2

KEY ELEMENT	PHRASEBANK
SCIENTIFIC BACKGROUND	<ul style="list-style-type: none"> • In recent years , there has been an increasing interest in ... • One major theoretical issue that dominated the field for many years concerns ... • Prior studies that have noted the importance of ...
OBJECTIVES	<ul style="list-style-type: none"> • The objectives of this study are to determine... • The aim of this paper is to evaluate\ examine... • This paper attempts to show\prove that ... • In the pages that follow, it will argue that...
METHODS	<ul style="list-style-type: none"> • In addition , no research has been found that ... • So far this method was been applied to ... • There is no general agreement about... • A large and growing body of literature has investigated... • In the retrospective study, we collected ... data for ...local areas in... , covering the years 1950-2000. • As mentioned in the literature review, ... • It was decided that the best method to adopt for this investigation was to ...
RESULTS	<ul style="list-style-type: none"> • The results of this research support the idea that ... • The findings of this study suggest that • It is interesting to note that • What is surprising is that... • However, the current study found that ... • In general, therefore, it seems that ... • The current investigation was limited by ... • This work contributes to existing knowledge ... by providing The present study provides additional evidence with respect to • The present investigation confirms previous findings and contributes additional evidence that suggest that... • Another important practical application is that... • Comparisons between the two groups were made using ...
CONCLUSIONS	<ul style="list-style-type: none"> • This study has shown that ... • The present results are significant in ... • The results of this study (do not) explain ... • The results can be used to develop ...
FINAL CONCLUSIONS	<ul style="list-style-type: none"> • We conclude... • There is abundant room for further progress in determining... • Further work is required to establish this. • Further investigations it might be possible... • More research is required on ...
CITED WORKS	<ul style="list-style-type: none"> • Burrough-Boenisch J. 2003. Editing texts by non-native speakers of English. In: European Association of Science Editors. Science editors' handbook. Maisonneuve H, Enckell PH, Polderman A, Thapa R, Johnson-Vekony M, editors. • Available from: (Режим доступу) http://www.ease.org.uk/handbook/index.shtml

Таблиця 3

Examples of expressions Українські вирази	Long or (sometimes) wrong Не є стилістично коректним	Better choice (often) Рекомендовано до використання
<i>зважаючи на</i>	taken into consideration	<i>Considered, in consideration of</i>
<i>Зараз, у цей момент</i>	at the present moment	<i>now</i>
<i>Яскраво жовтий за кольором</i>	bright yellow in colour	<i>bright yellow</i>
<i>чимала кількість</i>	considerable amount of	<i>much</i>
<i>незважаючи на той факт, що..</i>	despite the fact that	<i>although</i>
<i>тому що; через те що; бо; оскільки</i>	for the reason that	<i>because</i>
<i>Овальний за формою</i>	oval in shape	<i>oval</i>
<i>У значної кількості випадків</i>	in a considerable number of cases	<i>often</i>
<i>Можуть виникати невеликі сумніви, що</i>	there can be little doubt that this is	<i>this is probably</i>
<i>використовувати</i>	utilize	<i>use</i>
<i>так чи інакше, у всякому разі</i>	whether or not	<i>whether</i>
<i>Завершити, покласти край</i>	terminate	<i>end</i>
<i>раніше</i>	prior to	<i>before</i>

below shows ... (Секторна діаграма (*різновид diagram, що часто використовують в презентаційній графіці*) подана нижче, відображає ...); *From the graph above we can see that ...* Виходячи з графіка, наданого вище, можна зробити висновок, що ...) та інші.

На рівні наукового тексту в цілому основною ознакою повинно стати його цілеспрямованість, прагматизм та точність. З цього приводу, слід вживати стандартизовану термінологію, а не маловідомі терміни, символи чи професіоналізми. Необхідно звертати особливу увагу на використання термінів в англійській літературі задля запобігання їхньої невірної інтерпретації чи використання у своєму дослідженні. Сміслота точність – одно з головних умов забезпечення наукової та практичної значущості інформації, запорука правильності розуміння та тлумачення ваших думок, наукових винаходів та здобутків. Точність, ясність та стислість – усе це стане гарантією вірності цитування ваших висловів та ідей. **Наукометрична база даних** (НМБД), як бібліографічна і реферативна база даних, ставить за мету відстеження цитованості статей, опублікованих у наукових виданнях. Деякі відомі бібліографічні бази даних: **Web of Science, Scopus, Web of Knowledge, Astrophysics, PubMed, Mathematics, Chemical Abstracts, Springer, Agris, GeoRef**. **Важливо** ознайомитись із реєстром фахових видань наукометричних баз можна за посиланнями: *SCImago Journal & Country Rank* – <http://www.scimagojr.com/index.php>; *Intellectual Property & Science* (Master Journal List) – http://ip-science.thomsonreuters.com/mjl/#journal_lists та інші. Докладнішу інформацію та інструкцію пошуку назв журналів, що належать до наукометричних баз можна знайти за посиланням: <http://panbibliotekar.blogspot.com/2012/11/scopus-thomson-reuters.html#more>

Висновки. При викладі результатів наукових досліджень англійською мовою слід додержуватися стилістичних норм тієї мови, на якій вони презентуються, навіть якщо це потребує реструктурування україномовного матеріалу або використання інших синтаксичних конструкцій. Особливу увагу слід приділяти правильному слововживанню та використанню термінології, що забезпечить точність та ясність розуміння усього тексту в цілому.

Література

1. Наказ Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України 17 жовтня 2012 року № 1111 [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1850-12>
2. Скрєбнев Ю.М. Fundamentals of English Stylistics (Основы стилистики английского языка): учебн. [для фак. иностр. яз.] – [2-е изд., испр.] / Ю.М. Скрєбнев – М.: ООО «Издательство» АСТ», 2000. – 224 с. – (на англ. яз.).
3. EASE Guidelines for Authors and Translators of Scientific Articles to Be Published in English. – 2012. [Електронний ресурс] / Режим доступу: www.ease.org.uk
4. English for Presentations / Marion Grussendorf // Express Series – Oxford University Press, 2010. – 80 p.